

CAMİ VE KİTAP*

Kitabın camiyle buluşması, İslam toplumunun neşvü nema bulduğu ilk yıllara uzanan nadide bir buluşmadır. “Oku!” emriyle insana seslenmeye başlayan bir dinin “kaleme ve satır satır yazdıklarına” yemin ederek konuşan Yüce Kitabı, asırlardır camilerimizde okunur. Bu okunuş, ibadetin huzuru ile ilmin bereketini aynı kubbe altında yaşamak anlamına gelir. Kürsüsüyle, mihrabıyla, minberiyle her cami ilim ve hikmet beşiğidir. Kısacası cami-i şerif Kitab-ı Kerim ile buluşunca zihinler hutbelerle, vaazlarla aydınlanır; gönüller mevlitlerle, ilâhilerle, dualarla mest olur; rahleler sayfalara, âlimler taliplere kavuşur.

Allah Resulü (sas) İslâm medeniyetine ilk harcı camiyle koymuştu. Onun inşa ettiği mescit hem Müslümanları bir araya toplayan bir ibadet mekânı hem de bir mektepti. Ashab-ı Suffe başta olmak üzere ilme meraklı, bilgiye hasret, irfana susamış nice insan bu mescitte aradığını bulmuştu. Kur'an vahyi burada yazıya dökülmüş, Hz. Peygamber'i dinleyen, dinlediğini aynı şekilde bir başkasına aktarmak isteyen ve kısa notlar halinde kaydeden sahabe-i kiram burada yetişmişti. Cehalet ve taassubun giderilmesi, hak ile batılın ayırt edilmesi, mağduriyetlerin sona ermesi, İslam toplumunun güçlenmesi, gönüllerin arınması, nefislerin tezkiyesi hep cami ile Kitabın buluşması sonucu gerçekleşmişti.

Medreselerin inşasından önce bizim medeniyetimizde talim ve tedris merkezi cami olmuştur. Camilerde kurulan ders halkaları, her yaştan ve her düzeyden insana hitap eden cami okumaları ilim geleneğimizin temelini oluşturur. Kur'an'ın Mescid-i Nebevi ile dostluğunu kendine örnek seçen nice kitap camide yazılmış, çoğaltılmış, okunmuş ve ezberlenmiştir. Hadis imla meclislerinin, istinsah ve icazet oturumlarının ev sahibi camidir. Dolayısıyla İslam medeniyeti, cami ile kitabı birbirinden ayrı düşünmenin imkânsız olduğu bir medeniyettir.

Mektep ve medreselerin yayılması, ilmin camiden okula kaymasına ve camilerin sadece ibadete ayrılan mekanlar haline gelmesine sebep olduysa bu noktada Müslümanlar düşünmeye muhtaçtır. İlmî ibadetten koparmak, hikmetine ve hukukuna muttali olmaksızın ibadete sarılmak insanı kemale ulaştırabilecek midir? Gün geçtikçe yalnızlaşan, tenhalaşan, yaşlanan bir cami, medeniyete ivme kazandırabilecek midir? Kitabın diline aşina olmayan, okumaktan ve anlamaktan uzak kalarak sadece seyretmekle yetinen bir gençlik mutlu olabilecek midir? Camiyi kitapla, kitabı gençle, genci hikmetle buluşturmak için ne yapmalıdır?

Bu ve benzeri sorulara cevap arayan Başkanlığımız, çeyrek asırdır Ekim ayının ilk haftasını “Camiler Haftası” olarak kutlamakta; camilerimizi hayatın merkezine, şehrin kalbine taşımaya amaçlamaktadır. Bu hafta münasebetiyle düzenlenen etkinliklerle toplumumuza cami hakkında yeni bir bakış ve anlayış kazandırılmaya çalışılmaktadır. Camiler Haftası, son yıllarda belirli bir tema etrafında kutlanmakta engelli, çocuk, genç, kadın gibi farklı toplum kesimlerinin camiyle daha fazla buluşabilmesi için kampanyalar düzenlenmesine vesile olmaktadır. Bu yıl toplumumuzun dikkatini okumaya çekmek, caminin huzurlu atmosferiyle kitabın güvenli limanı arasında bir ilişki kurarak medeniyetimize atıfta bulunmak adına “Cami ve Kitap” teması belirlenmiştir.

Unutulmamalıdır ki; bizim için kitap iman meselesidir. İnanç esaslarımızdan biri de kitaplara imandır. Tevhidin sembolü cami ise, birliğimiz ve dirliğimiz kadar değerlidir. Bugün sözün değeri düşerken, görselliğin egemenliği ve imajın yükselişi sürerken maalesef insanımız ile kitap arasına mesafe girmiştir. İncanın, ibadetin ve ilmin sacayağına olan ihtiyacımız her zamankinden ziyadedir. İnsanı günübürlük yaşamaya, geçici heveslere ve yüzeyselliğe mahkûm eden teknoloji çağı, ona kitap sayesinde yetilerini, aklını ve duygularını keşfedebileceğini unutturmuştur. Hâlbuki tarih boyunca insanoğlu, bizatihi kendisini ve bütün olarak evreni kitap üzerinden anlamış ve anlamlandırmıştır. Kitap, insanın aklını, ruhunu, kalbini, benliğini ve kimliğini inşa etmiştir. Anlam, düşünce ve duygu dünyaları arasındaki geçişler, kitap aracılığıyla gerçekleşmiştir. Kitabın davetiyle insanoğlu inanmış, ibadetin sırrına varmıştır.

Ülkemizin ve İslam dünyasının içinden geçtiği en zorlu süreçlerin temelinde bilgisizlik, cehalet ve taassup olduğu açıktır. Kitapla aralarına mesafe koyanlar, bir süre sonra hakikati insanların elinde görmeye başlamakta, şahısları hakikatin yerine ikame etmektedir. Camiden kitabı çıkartanlar, bir süre sonra ibadet ile ilim arasındaki hassas dengeyi koruyamayan ve savrulan nesillere şahit olmaktadır. Genci camiyle ve kitapla; secde etmenin tadı ve hakikati öğrenmenin lezzeti ile aynı zamanda tanıştıramayanlar, onun hain tuzaklara düşmesine ve eline silah alarak ölüm kusmasına engel olamamaktadır.

Bugün hepimiz ısrarla, sözü yüceltmeye ve o sözü kitabın sayfalarında yüceltmeye devam edelim. Hepimiz kitabın cami ile bağını yeniden kurmak için adım atalım. İslam medeniyetinin bir kitap medeniyeti olduğunu ve bu medeniyetin camilerimizle canlanacağını söylemekten çekinmeyelim. Önce kitabı, sonra kendisini ve kâinatı okuyan; hak ve hakikatin peşinde koşan insanlar yetiştirmek adına camilerimizi ilim irfan merkezlerine çevirelim. Cami cemaatimize ve gençlerimize yönelik okuma programlarımızın sayısını artıralım,

camilerimizde çocuklarımızın ulaşabilecekleri ve dikkatlerini çekecek kütüphaneler oluşturalım.

Bu vesileyle, ülkemizin en ücra köşesindeki mihrap görevlisinden yeryüzünün en uzak noktasında görev yapan din gönüllüsü kardeşlerime kadar mescit ve camilerde din hizmetlerinin en güzel şekilde deruhte edilmesi için gayret gösteren, topluma rehberlik ve önderlik eden, ilmi, irfanı ve yaşantısıyla örnek olan, mihrabın, minberin ve kürsünün hakkını veren bütün kardeşlerimin Camiler Haftasını tebrik ediyor, ebediyete irtihal edenlere Cenab-ı Hak'tan rahmet niyaz ediyorum. Kitap medeniyeti çocuklarının, mabedi hiçbir zaman kitaptan ayrı düşünmemesi gerektiğini söyleyen Merhum Arif Nihat Asya'nın dizeleriyle sözlerime son veriyorum:

“Bizde ayrı sayılmaz bir kitap, bir mihraptan;

Ki uğuldar kubbemiz, “Oku” diyen hitaptan”

* Diyanet Aylık Dergi, sayı 310